

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1954-1955.

SÉANCE DU 31 MAI 1955.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi modifiant l'article 138 du Code d'Instruction criminelle.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1954-1955.

VERGADERING VAN 31 MEI 1955.

Verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering.

Présents : MM. ROLIN, président; BRIOT, CAMBY, CHOT, CUSTERS, DERBAIX, DUTERNE, KLUYSKENS, LAGAE, MOUREAUX, NIHOUL, ORBAN, PHOLIEN, RONSE, M^{me} VANDERVELDE, M. VAN REMOORTELT, et M^{me} CISELET, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi modifiant l'article 138 du Code d'Instruction Criminelle, déposé au Sénat le 19 janvier 1954 par M. le Ministre de la Justice du Bus de Warnaffe, a pour objet d'accélérer le jugement des affaires relatives aux accidents de roulage.

Il paraît que le retard que souffrent ces affaires est dû principalement à ce que, dans l'état actuel de la législation, il arrive fréquemment que le Tribunal de police doive se déclarer incompétent pour connaître d'une infraction aux dispositions qui punissent les lésions corporelles involontaires (art. 418 et 420 du Code Pénal), dont il a été saisi par application de la loi de 1867 sur les circonstances atténuantes.

L'exposé des motifs cite, à titre d'exemple, un fait qui se produit souvent :

«En cas de collision d'automobiles, l'un des conducteurs renvoyé devant le Tribunal de police du chef d'une infraction aux articles 418 et 420 du Code Pénal, contraventionnalisée par la Chambre du Conseil, cite directement le conducteur de l'autre véhicule devant le Tribunal correctionnel sur base des mêmes articles. Le Tribunal de police doit alors se déclarer incompétent et force est de saisir la Cour de Cassation d'une requête en règlement de juges.»

R. A 4800.

Voir :

Document du Sénat :
131 (Session de 1953-1954) : Projet de loi.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsontwerp tot wijziging van artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering, bij de Senaat op 19 Januari 1954 ingediend door de h. du Bus de Warnaffe, toenmalig Minister van Justitie, heeft tot doel het berechten van de zaken betreffende verkeersongevallen te bespoedigen.

Het schijnt dat de achterstand in deze zaken voornamelijk te wijten is aan het feit dat, in de huidige stand van de wetgeving, de politierechtbank zich vaak onbevoegd moet verklaren om kennis te nemen van een inbreuk op de bepalingen betreffende de onvrijwillige lichamelijke letsels (art. 418 en 420 van het Strafwetboek), bij haar aanhangig gemaakt met toepassing van de wet van 1867 op de verzachtende omstandigheden.

De memorie van toelichting noemt als voorbeeld een geval dat zich dikwijls voordoet :

«In geval van botsing tussen automobielen dagvaardt een der bestuurders, verwezen voor de politierechtbank wegens een misdrijf tegen de artikelen 418 en 420 van het Wetboek van Strafrecht, dat ingevolge een beslissing van de Raadkamer als overtreding wordt aangemerkt, op grond van dezelfde artikelen de bestuurder van het andere voertuig rechtstreeks voor de correctionele rechtbank. De politierechtbank moet zich dan onbevoegd verklaren en men is genoodzaakt bij het Hof van Verbreking een verzoek tot regeling van rechtsgebied aanhangig te maken.»

R. A 4800.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :
131 (Zitting 1953-1954) : Wetsontwerp.

Le Département de la Justice a relevé 18 cas de règlements de juges pour l'année 1953 et les 10 premiers mois de l'année 1954.

Lorsque la Cour de cassation décide que c'est à bon droit que le Tribunal de police s'est déclaré incompétent, l'affaire est renvoyée devant le Tribunal correctionnel saisi du délit qui, en raison de la connexité ou de l'indivisibilité, devient seul compétent pour connaître de l'ensemble des infractions (voir notamment Cass. 12 janvier 1953, Pas. 52, I, 322; Braas : *Précis de Droit Pénal*, T. II, 7, 588).

**

I. Afin de remédier à ces inconvénients, le projet nous propose d'ajouter à l'article 138 du Code d'Instruction Criminelle un alinéa n° 6bis, donnant compétence au Tribunal de police pour connaître du délit prévu par les articles 418 et 420 du Code Pénal lorsqu'il constitue un accident de roulage et est uni par un lien de connexité ou d'indivisibilité à une infraction aux mêmes dispositions pénales dont il est déjà saisi par une décision de contraventionnalisation rendue par application des articles 4 ou 6 de la loi du 4 octobre 1867.

Remarquons que le projet vise exclusivement les coups et blessures n'entraînant pas la mort.

Votre commission s'est demandée si, dans ces conditions, l'article 418 devait être cité dans le texte. Elle a penché pour l'affirmative.

En effet, l'infraction à l'égard de laquelle le projet attribue, dans certains cas, compétence au Tribunal de police serait imparfaitement désignée si on ne visait que l'article 420, car c'est l'article 418 qui contient la définition de l'infraction; les articles 419 et 420 n'ont pour objet que de fixer la peine applicable suivant qu'il s'agit d'homicide ou de lésions involontaires.

Aucune confusion ne peut donc résulter du fait que le texte cite à la fois les articles 418 et 420.

Les deux dispositions sont d'ailleurs toujours visées dans les décisions judiciaires statuant sur des infractions de coups et blessures involontaires (voir notamment Cassation, 18 septembre 1933, Pas. 1933, I, 307, qui précise ce que couvre la qualification faite dans les termes de ces deux articles).

Un membre de la Commission a demandé si le Tribunal de police resterait compétent pour connaître de l'infraction prévue par les articles 418 et 420 lorsque, après contraventionnalisation par la Chambre du Conseil, une incapacité de travail se révèle.

Ici encore, la Commission a estimé qu'il y avait lieu de répondre affirmativement.

Il est à remarquer que l'arrêt de la Cour de cassation, du 14 juillet 1902 (Pas. 1902, I, 311) décide que c'est à tort que le Tribunal de police s'est déclaré incompétent en se fondant sur la circonstance, non visée dans l'ordonnance de renvoi de la Chambre du Conseil, que les coups et blessures involontaires ont occasionné une incapacité de travail personnel.

Het Departement van Justitie heeft 18 gevallen van regeling van rechtsgebied voor het jaar 1953 en voor de eerste 10 maanden van het jaar 1954 vastgesteld.

Wanneer het Hof van Verbreking beslist dat de politierechtbank zich terecht onbevoegd heeft verklaard, wordt de zaak verwezen naar de correctionele rechtbank waarbij het misdrijf aanhangig is en deze wordt uitsluitend bevoegd om van het geheel der overtredingen kennis te nemen wegens hun verknochtheid en ondeelbaarheid (zie o.m. Cass., 12 Januari 1953, Pas. 52, I, 322; Braas : *Précis de Droit Pénal*, Deel II, 7, 588).

**

I. Om die nadelen op te heffen, stelt het ontwerp voor, aan artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering een lid 6bis toe te voegen, waarbij de politierechtbank bevoegd wordt verklaard om kennis te nemen van het misdrijf, bepaald bij de artikelen 418 en 420 van het Strafwetboek, wanneer het gaat om een verkeersongeval en dit samenhangt of een ondeelbaar geheel vormt met een misdrijf dat onder dezelfde strafbepalingen valt en dat reeds bij haar aanhangig is gemaakt bij een beslissing tot verwijzing naar de politierechtbank, gewezen met toepassing van de artikelen 4 of 6 van de wet van 4 October 1867.

Op te merken valt dat het ontwerp uitsluitend doelt op de slagen en verwondingen welke de dood niet tot gevolg hebben gehad.

Uw Commissie heeft zich afgevraagd of artikel 418 onder die omstandigheden in de tekst moest geciteerd worden. Zij meent van wel.

Het misdrijf waarvoor het ontwerp in bepaalde gevallen bevoegdheid verleent aan de politierechtbank zou immers onvoldoende omschreven zijn indien slechts artikel 420 bedoeld werd, want het is in artikel 418 dat de definitie van het misdrijf is opgenomen; de artikelen 419 en 420 beogen slechts de toepasselijke straf te bepalen naargelang het doodslag of onvrijwillige verwondingen betreft.

Er kan dus geen verwarring ontstaan door het feit dat de tekst tegelijk de artikelen 418 en 420 aanhaalt.

Deze twee bepalingen worden trouwens bedoeld in de rechterlijke beslissingen inzake misdrijven met onvrijwillige slagen en verwondingen (zie o.m. Cass., 18 September 1933, Pas. 1933, I, 307, arrest dat de qualificatie in die twee artikelen vermeld, nader bepaalt.)

Een commissielid stelde de vraag of de politierechtbank bevoegd blijft om kennis te nemen van het misdrijf, bepaald bij de artikelen 418 en 420, wanneer, na verwijzing naar de politierechtbank door de Raadkamer, arbeidsongeschiktheid aan het licht treedt.

Ook op deze vraag heeft de Commissie bevestigend geantwoord.

Er zij opgemerkt dat het arrest van het Hof van Verbreking van 14 Juli 1902 (Pas. 1902, I, 311) beslist dat de politierechtbank zich ten onrechte bevoegd heeft verklaard waar zij steunde op de niet in het bevelschrift van verwijzing van de Raadkamer bedoelde omstandigheid dat de onvrijwillige slagen en verwondingen een persoonlijke ongeschiktheid tot werken veroorzaakt hebben.

Le Tribunal de police ne doit décliner sa compétence que si l'infraction dont il est saisi par l'ordonnance de renvoi, admettant l'existence de circonstances atténuantes, se transforme ultérieurement au point de modifier le maximum de la peine, donc en l'espèce transformation en une infraction à l'article 419 (voir notamment Cass., 22 juin 1953, Pas. 53, I, 839, concernant un cas où l'ordonnance de renvoi fut rendue dans l'ignorance du décès de la victime).

**

II. De plus, le projet étend la compétence du Tribunal de police aux mêmes délits en cas de connexité ou d'indivisibilité avec des infractions aux lois ou aux règlements sur la police du roulage dont ce Tribunal est déjà saisi par une citation faite à la requête du Ministère Public.

Ainsi, le Tribunal de police ne devra plus se déclarer incompétent lorsqu'il constatera que l'infraction aux lois ou règlements sur le roulage, dont il a à connaître, a provoqué des lésions corporelles.

L'exposé des motifs fait remarquer que le Tribunal de police qui aura à juger de lésions corporelles involontaires en vertu de la disposition nouvelle de l'article 138 du Code d'Instruction Criminelle pourra prononcer des peines correctionnelles.

**

Votre Commission vous propose un amendement au texte du Gouvernement.

Elle estime qu'il y a lieu de remplacer la finale de l'article « dont ils sont déjà saisis par une citation à la requête du Ministère Public », par l'expression « dont ils sont déjà saisis par le Ministère Public ou la juridiction d'instruction ».

Il est à remarquer en effet que le texte actuel est trop étroit.

Comment le Tribunal de police est-il saisi d'une infraction ?

1° Par l'ordonnance de la Chambre du Conseil renvoyant un inculpé devant lui en conformité de l'article 129 du Code d'Instruction Criminelle ou de l'article 4 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes.

En exécution de l'ordonnance de renvoi, le Procureur du Roi transmet les pièces à l'Officier du Ministère Public près le Tribunal de police, lequel fait notifier citation à l'audience;

2° Par la citation directe notifiée à la requête de l'Officier du Ministère Public (Code d'Instruc. Crim., art. 145);

3° Par la citation directe notifiée à la requête de la partie lésée;

4° Enfin, par la comparution volontaire du prévenu à l'audience, sur simple avertissement (Code d'Instruc. Crim., 147; Braas, *Précis de procédure pénale*, 3^e édition, pp. 723 et 724).

De politierechtbank moet zich alleen dan onbevoegd verklaren, indien het misdrijf, dat bij haar aanhangig wordt gemaakt ingevolge de beschikking van verwijzing welke het bestaan van verzachtende omstandigheden aanneemt, later gewijzigd wordt, zodat het maximum van de straf verandert, d.w.z. dat zij omgezet wordt in een overtreding op artikel 419 (zie o.m. Cass. 22 Juni 1953, Pas. 1953, I, 839, betreffende een geval waarin de beschikking van verwijzing werd gewezen toen het overlijden van het slachtoffer nog niet bekend was).

**

II. Bovendien breidt het ontwerp de bevoegdheid van de politierechtbank tot dezelfde misdrijven uit in geval van verknochtheid of ondeelbaarheid met inbreuken op de wetten of reglementen op de verkeerspolitie, die bij die rechtbank ingevolge een dagvaarding ten verzoeken van het Openbaar Ministerie reeds aanhangig zijn.

Zo zal de politierechtbank zich niet langer onbevoegd moeten verklaren wanneer zij vaststelt dat de overtreding van de wetten of reglementen op de verkeerspolitie, waarvan zij kennis moet nemen, lichamelijk letsel heeft veroorzaakt.

De memorie van toelichting wijst er op dat de politierechtbank die kennis te nemen heeft van onvrijwillige lichamelijke letsels, krachtens de nieuwe bepaling van artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering, correctionele straffen zal mogen uitspreken.

**

Uw Commissie stelt een amendement voor op de tekst van de Regering.

Zij is van oordeel dat, aan het slot van het artikel, de woorden « dat bij hen reeds aanhangig is krachtens een dagvaarding ten verzoeken van het Openbaar Ministerie » moeten worden vervangen door « dat bij hen reeds aanhangig is gemaakt door het Openbaar Ministerie of het onderzoeksgerecht ».

Immers, de huidige tekst is te eng.

Hoe wordt een misdrijf bij de politierechtbank aanhangig gemaakt?

1° Door het bevelschrift van de Raadkamer dat een verdachte voor haar verwijst overeenkomstig artikel 129 van het Wetboek van Strafvordering of artikel 4 van de wet van 4 October 1867 op de verzachtende omstandigheden.

In uitvoering van de beschikking van verwijzing zendt de Procureur des Konings de stukken aan de officier van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbank die de dagvaarding voor een bepaalde zitting doet betekenen;

2° Door rauwelijkse dagvaarding ten verzoeken van het Openbaar Ministerie (Wetboek van Strafvordering, artikel 145);

3° Door rauwelijkse dagvaarding ten verzoeken van de benadeelde partij;

4° Ten slotte, door vrijwillige verschijning van de beklaagde ter zitting op een eenvoudige waarschuwing (Wetboek van Strafvordering, 147; Braas : *Précis de procédure pénale*, 3^e uitgave, blz. 723 en 724).

Or, la règle doit jouer dans tous les cas cités ci-dessus, à l'exception de celui prévu sous le n° 3; elle peut être négligée pour le cas visé sous le n° 4.

C'est l'objet de notre amendement.

Le présent projet ainsi amendé a été adopté par votre Commission par 9 voix et 2 abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. CISELET.

Le Président,
H. ROLIN

••

TEXTE PRESENTE
PAR LA COMMISSION.

ARTICLE UNIQUE.

L'article 138 du Code d'instruction criminelle est complété par la disposition suivante qui en formera le n° 6bis :

« 6bis. — Des délits prévus par les articles 418 et 420 du Code pénal constituant un accident de roulage et unis par un lien de connexité ou d'indivisibilité à une infraction aux mêmes dispositions pénales, qui leur a été renvoyée conformément aux articles 4 ou 6 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes, ou à une infraction aux lois ou aux règlements sur la police du roulage dont ils sont déjà saisis par le Ministère Public ou la juridiction d'instruction. »

Welnu, de regel moet voor alle hierboven vermeld gevallen gelden, met uitzondering van het geval onder n° 3; hij kan over het hoofd worden gezien voor het geval onder n° 4.

Dit is het doel van ons amendement.

Het aldus geamendeerde wetsontwerp is door uw Commissie met 9 stemmen bij 2 onthoudingen aangenomen.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
G. CISELET.

De Voorzitter,
H. ROLIN

*
**

TEKST VOORGEDRAGEN
DOOR DE COMMISSIE.

ENIG ARTIKEL.

Artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering wordt aangevuld met de volgende bepaling, aldaar als n° 6bis in te voegen :

« 6bis. — Van de in de artikelen 418 en 420 van het Wetboek van Strafrecht omschreven wanbedrijven, welke een verkeersongeval uitmaken en samenhangen of een ondeelbaar geheel vormen met een misdrijf dat onder dezelfde strafbepalingen valt en dat naar hen is verwezen overeenkomstig artikel 4 of 6 van de wet van 4 October 1867 op de verzachtende omstandigheden, of met een misdrijf dat valt onder de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie en dat bij hen reeds aanhangig is gemaakt door het Openbaar Ministerie of het onderzoeksgerecht. »